

Atbildīgai Ministru prezidenta biedrs, ekonomikas ministrs Arvils Ašeradens

Datums 13.06.2018.

Autors Ekonomikas ministrija

Sagatavotājs: Agnese Rožkalne, Analītikas dienesta ekonomiste

Eiropas Savienības (ES) lietu koordinators: Māra Rone, ES lietu nodaļas vadītāja

E-pasta adrese Agnese.Rozkalne@em.gov.lv
Mara.Rone@em.gov.lv

Tālruna numurs 67013117; 67013265

Pozīcija Nr. 1

Par Eiropas Komisijas priekšlikumu ES Padomes rekomendācijai par 2018.gada Latvijas nacionālo reformu programmu un Padomes viedoklim par 2018.gada Latvijas Stabilitātes programmu

Recommendation for a Council Recommendation on the 2018 National Reform Programme of Latvia and delivering a Council opinion on the 2018 Stability Programme of Latvia

(ES tiesību akta projekta nosaukums/izskatāmais jautājums (latviešu un angļu valodā))

Stadija **Uz ES Nodarbinātības, sociālās politikas, veselības un patērētāju lietu ministru padomes (EPSCO) 2018.gada 21.jūnija sanāksmi un Ekonomisko un finanšu jautājumu padomes (ECOFIN) 2018.gada 22.jūnija sanāksmi**

Atsauces uz ES dokumentiem COM (2018) 413 final

1. ES tiesību akta projekta/izskatāmā jautājuma īss apraksts

2018.gada 21.jūnija Eiropas Savienības (turpmāk – ES) Nodarbinātības, sociālās politikas, veselības un patērētāju lietu ministru padomes (turpmāk – EPSCO) sanāksmē un 2018.gada 22.jūnija ES Ekonomisko un finanšu jautājumu padomes (turpmāk – ECOFIN) sanāksmē plānots apstiprināt ES Padomes rekomendāciju projektu ES dalībvalstīm par to 2018.gada Nacionālajām reformu programmām un Stabilitātes vai Konverģences programmām.

Saskaņā ar 2018.gada Eiropas semestra virzības grafiku 2018.gada 23.maijā Eiropas Komisija prezentēja priekšlikumus ES Padomes rekomendācijām ES dalībvalstīm, tostarp Latvijai.

Saskaņā ar sākotnējo ES Padomes rekomendāciju projektu Latvijai par 2018.gada Latvijas nacionālo reformu programmu un 2018.gada Latvijas Stabilitātes programmu tiek rekomendēts 2018.-2019.gadā:

1. 2019. gadā sasniegt vidēja termiņa budžeta mērķi, ņemot vērā pielaišanas saistībā ar strukturālo reformu īstenošanu, attiecībā uz kurām ir piešķirta pagaidu novirze. Samazināt nodokļus zema atalgojuma saņēmējiem, novirzot nodokļus uz citiem avotiem, jo īpaši kapitālu un īpašumu, un uzlabojot nodokļu saistību izpildi.
2. Uzlabot minimālo ienākumu pabalstu, minimālo vecuma pensiju un cilvēkiem ar invaliditāti paredzētā ienākumu atbalsta adekvātumu. Uzlabot profesionālās izglītības un apmācības atbilstību darba tirgus prasībām un veicināt mazkvalificētu darba ņēmēju un darba meklētāju prasmju pilnveidi. Uzlabot veselības aprūpes sistēmas pieejamību, kvalitāti un izmaksu lietderību.

Deklasificēts saskaņā ar FM 07.04.2020.vēstuli Nr.13.7-13/12/1794 (reģ. Nr.SAN-64)

3. Uzlabot publiskā sektora efektivitāti, jo īpaši attiecībā uz pašvaldībām un valsts uzņēmumiem. Stiprināt valsts pārvaldes pārskatatbildību, aizsargājot trauksmes cēlējus, novēršot interešu konfliktus un ņemot vērā iepriekšējo maksātspējas procesu izvērtēšanas rezultātus.

Saskaņā ar Eiropas Komisijas prasībām, 2018.gada 28.maijā Latvija iesniedza priekšlikumus ES Padomes rekomendāciju projekta papildinājumiem un labojumiem. Latvijas iesniegtie priekšlikumi papildinājumiem un precizējumiem izskatīti 2018.gada 31.maija Ekonomikas politikas komitejas (EPC) un Nodarbinātības komitejas (EMCO) un Sociālās aizsardzības komitejas (SPC) apvienotajā sanāksmē, 30.maija – 1.jūnija Ekonomikas politikas komitejas (EPC) sanāksmē, 31.maija – 1.jūnija Ekonomikas un finanšu komitejas vietnieku (EFC Alternates) sanāksmē, kā arī 6.jūnija Nodarbinātības komitejas (EMCO) un Sociālās aizsardzības komitejas (SPC) kopīgajā sanāksmē un 7.-8.jūnija Ekonomikas un finanšu komitejas (EFC) sanāksmēs:

- 1.rekomendācijas 2.teikumā Latvija, atsaucoties uz 2018.gada Ziņojumā par Latviju Eiropas Komisijas pausto atzinumu par Latvijas nodokļu reformas mērķu atbilstību un sasniegto progresu 2017.gada rekomendācijas īstenošanā, rosināja teksta daļu ‘samazināt nodokļu slogu uz zemu ienākumu saņēmējiem’ izteikt šādā redakcijā ‘turpināt samazināt nodokļu slogu uz zemu ienākumu saņēmējiem, atbilstoši izvirzītajiem politikas mērķiem’ (*continue to reduce [...] in line with stated policy options*). Priekšlikums izskatīts 2018.gada 31.maija Nodarbinātības komitejas (EMCO), Ekonomikas politikas komitejas (EPC) un Sociālās aizsardzības komitejas (SPC) apvienotajā sanāksmē. Latvijas pārstāvis norādīja uz sadarbību ar sociālajiem partneriem izstrādāto scenāriju nodokļu sloga samazināšanai darbaspēkam un īpaši zemo algu saņēmējiem, kā arī atzīmēja apņemšanos šo politiku uzturēt un izmaiņas nākamo trīs gadu laikā neveikt. Līdz ar to izmaiņas, kas tiks veiktas tuvākajos gados, būs saistītas ar jau pieņemtajiem lēmumiem. Būtu vēlams, ka tas atspoguļotos rekomendācijas tekstā. Latvijas priekšlikums netika atbalstīts.
Arī 2018.gada 7.– 8.jūnija Ekonomikas un finanšu komitejas (EFC) sanāksmē Latvija uzturēja aicinājumu, ka 1.rekomendācijas otrajā daļā ir jāatspoguļo ar 2018.gadu ieviestais trīs gadu plāns attiecībā uz reformām nodokļu sektorā, kas ir saskaņots ar sociālajiem partneriem. Latvijas priekšlikums netika atbalstīts.
- preambulas 9.punktu Latvija vēlējās papildināt ar informāciju par nodokļu reformas sagaidāmo ietekmi – paredzētie darbaspēka nodokļu pasākumi varētu samazināt nabadzības riska indeksu par 1.8 procentpunktiem, nodokļu slogs var mazināt zemo algu saņēmēju motivāciju strādāt, taču reformas rezultātā nodokļu slogs zemo algu saņēmējiem samazināsies par 3 procentpunktiem. Latvijai bija redakcionāls priekšlikums dzēst vārdus ‘*less detrimental to growth*’, tas ir, avoti mazāk kaitīgi izaugsmei, tā vietā vispārīgāk norādot ‘*other*’. Latvija arī vēlējās, lai nodokļu reformas vērtējums, ka politikas mērķu sasniegšana attiecībā uz nodokļu ieņēmumu daļu no IKP ir ierobežota, tiktu papildināts ar vārdiem ‘Stabilitātes programmas īstenošanas perioda ietvaros’, jo atsevišķu pasākumu ietekme būs jūtama ilgtermiņā. Tāpat Latvija aicināja precizēt nodokļu ieņēmumu daļas no IKP vērtējumu, pirms vārda ‘zems’ papildinot ar vārdu ‘salīdzinoši’ (*relatively*). Latvijas priekšlikumi izteikti 2018.gada 31.maija Nodarbinātības komitejas (EMCO), Ekonomikas politikas komitejas (EPC) un Sociālās aizsardzības komitejas (SPC) apvienotajā sanāksmē. Neviens Latvijas priekšlikums netika atbalstīts;
- preambulas 10.punktā Latvija rosināja precizēt, ka ‘zemie sociālie pabalsti’ (*low adequacy of social benefits is*) nevis ‘nepilnības sociālajā tīklā’ (*weaknesses in the safety net are*) atspoguļojas augstajā nabadzības riskam un sociālai atstumtībai pakļauto iedzīvotāju īpatsvarā. Tādējādi teksts saskaņotu ar rekomendācijās paustajiem ieteikumiem un rakstītajam Eiropas Komisijas 2018.gada Ziņojumā par Latviju. Attiecībā uz minimālā ienākuma līmeņa reformas ieviešanu Latvija vēlējās svītrot ‘nav’ ieviesta tā vietā norādot, ka ieviesta ‘tikai daļēji’ (*only partially*), ņemot vērā, ka atsevišķi pasākumi iedzīvotāju grupām (ģimenēm ar bērniem, pensionāriem), kuras visvairāk pakļautas nabadzības riskam, tika apstiprināti un tiek īstenoti. Priekšlikumi izskatīti 2018.gada 6.jūnija Nodarbinātības komitejas (EMCO) un Sociālās aizsardzības komitejas (SPC) apvienotajā sanāksmē Neviens Latvijas priekšlikums netika atbalstīts;
- preambulas 13.punktā Latvija vēlējās aktualizēt informāciju attiecībā uz valsts pārvaldes reformu plānu, precizējot, ka Latvijas valdība plānu 2017.gadā ir apstiprinājusi. Priekšlikums labojumam

izskatīts 2018.gada 30.maija – 1.jūnija Ekonomikas politikas komitejas (EPC) sanāksmē, ir ņemts vērā;

- preambulas 14.punktā Latvija vēlējās svītrot teikumu *'It has recommended improving the judges' qualifications assessment and reviewing the available disciplinary measures.'*, un aizstāt to ar teikumu šādā redakcijā *'Disciplinary proceedings are being improved as well.'* Priekšlikums izskatīts 2018.gada 30.maija – 1.jūnija Ekonomikas politikas komitejas (EPC) sanāksmē, bet netika ņemts vērā.
- preambulas 7.punktā attiecībā uz Latvijas banku klientiem nerezidentiem (*non-resident clients*) Latvijai bija redakcionāls priekšlikums 'nerezidenti' (*non-resident*) aizstāt ar vārdu 'ārvalstu' (*foreign*) klienti. Latvija arī vēlējās precizēt, ka norādītie naudas atmazgāšanas riski, kas saistīti ar ārvalstu klientu apkalpošanu Latvijas bankās, šobrīd nav drauds, lai arī potenciāli varētu būt izaicinājums finanšu sistēmas integritātei un reputācijai, kā arī negatīvi ietekmēt investīcijas un ekonomisko izaugsmi. Saistībā ar pastiprināto pievēršanos cīņai pret naudas atmazgāšanu, Latvija vēlējās svītrot vārdu 'nesen' (*recently*), atzīmējot pēdējos gados notikušās pārmaiņas, kas atspoguļojas arī ārvalstu klientu apkalpošanu saistītā banku biznesa apjoma kritumā kopš 2016.gada. Priekšlikumi izskatīti 2018.gada 31.maija – 1.jūnija Ekonomikas un finanšu komitejas vietnieku (EFC Alternates) sanāksmē, taču netika ņemti vērā.

Papildus atzīmējams, ka Vācija ierosināja papildināt Latvijai 1.rekomendāciju, proti, 2018.gadā īstenot fiskālo politiku saskaņā ar Stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvās daļas prasībām. Pamatojumā Vācija atsaucās uz Eiropas Komisijas saskaņā ar risku būtiski novirzīties no prasībām 2018. un 2019.gadā. Vācijas priekšlikums Ekonomikas un finanšu komitejas vietnieku (EFC Alternates) sanāksmē netika atbalstīts.

Pēc augstāk minēto ES Padomes rekomendāciju apstiprināšanas EPSCO un ECOFIN, šīs ES Padomes rekomendācijas tiks virzītas apstiprināšanai 2018.gada 26.jūnija Vispārējo lietu padomē, 28.-29.jūnija Eiropadomē un formālai apstiprināšanai 13.jūlijā ECOFIN padomē.

Balsošanas kārtība. ES tiesību akta izdošanas/jautājuma izskatīšanas juridiskais pamatojums.

Kvalificētais balsu vairākums. Līguma par ES darbību 121.panta 2.punkts un 148.panta 4.punkts.

2. Situācija Latvijā

2018.gada 10.aprīļa Ministru kabineta (turpmāk – MK) sēdē tika apstiprināts Progresā ziņojums par Latvijas nacionālās reformu programmas „Eiropa 2020” stratēģijas kontekstā īstenošanu (turpmāk tekstā – Progresā ziņojums) un Latvijas Stabilitātes programma 2018.-2021.gadam. Abi dokumenti pēc apstiprināšanas Ministru kabinetā, 2018.gada aprīlī, tika iesniegti Eiropas Komisijai. Jāatzīmē, ka pati Latvijas nacionālā reformu programma „Eiropa 2020” stratēģijas īstenošanai (turpmāk – Latvijas NRP) tika apstiprināta MK 2011.gada 26.aprīlī un iesniegta Eiropas Komisijai 2011.gada 29.aprīlī.

Progresā ziņojumā ir atjaunots Latvijas NRP aprakstītais vidēja termiņa makroekonomiskais scenārijs, izvērtēts Latvijas progress 2017.gada ES Padomes rekomendāciju izpildē, ir dots detalizētāks Latvijas NRP politikas virzienu apraksts, t.sk. progress Latvijas kvantitatīvo mērķu „Eiropa 2020” stratēģijas kontekstā sasniegšanā un ir atspoguļota informācija par ES fondu izmantošanu.

Zemāk tekstā ir atspoguļota Latvijas situācija un plānotie pasākumi 2018.gada ES Padomes rekomendāciju projektā norādītajās jomās.

Vidēja termiņa budžeta mērķi un nodokļi

Izstrādājot 2018.gada valsts budžetu, vispārējās valdības budžeta strukturālās bilances mērķi tika definēti saskaņā ar pieeju, kas pēdējo gadu paredz nobīdes no vidēja termiņa budžeta mērķa (VTM) saistībā ar iemaksu palielināšanu 2.pensiju līmenī (līdz 6%). Papildus tam, sagatavojot *Latvijas Stabilitātes programmu 2017.-2020.gadam*, Latvija atkārtoti pieteica veselības sistēmas reformu, kuru Eiropas Komisija atzina par pamatotu, kas tādējādi ļāva kvalificēties papildu atkāpei no VTM

2018.gadā 0,4% no IKP apmērā. Ņemot vērā pieļaujamās atkāpes, likumā “*Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2018., 2019. un 2020.gadam*” vispārējas valdības budžeta strukturālā deficīta mērķis 2018. gadam tika noteikts 1,2% no IKP.

Saeima 2017.gada jūlijā apstiprināja plašu nodokļu reformu, kas stājās spēkā no 2018.gada 1.janvāra. Nodokļu reformas mērķis ir nodrošināt stabilu un prognozējamu nodokļu politiku vismaz līdz 2021.gadam, kas vērsta uz tautsaimniecības izaugsmi un iedzīvotāju labklājības celšanu, t.sk., ienākumu nevienlīdzības mazināšanu, vienlaikus nodrošinot pietiekamus, paredzamus un kvalitatīvus nodokļu ieņēmumus valsts un pašvaldību funkciju finansēšanai, novirzot nodokļu slogu no darbaspēka uz patēriņa, vides un īpašuma nodokļiem. Nodokļu reformas mērķis ir arī ierobežot ēnu ekonomiku un veicināt investīcijas uzņēmējdarbībā.

Būtiskākie nodokļu reformas ietvaros īstenotie pasākumi ir vērsti uz darbaspēka nodokļu sloga samazināšanu, ienākumu palielināšanu strādājošiem ar zemiem ienākumiem un ģimenēm ar bērniem. Tā rezultātā darbaspēka nodokļu slogs ievērojami tiek samazināts līdz 2020.gadam. Nodokļu sloga samazinājums ir izteiktāks zemo algu saņēmējiem un ģimenēm ar bērniem, jo nodokļu reformas uzmanības centrā ir tieši šīs cilvēku grupas. Tā piemēram, strādājošam bez apgādībā esošām personām, kurš saņem 67% no vidējās darba algas, darba spēka nodokļu slogs¹ samazināsies no 41,8% 2016. gadā uz 39,1% 2020. gadā. Savukārt, strādājošam ar vienu apgādībā esošu personu, kurš saņem 67% no vidējās darba algas, darba spēka nodokļu plaisa samazināsies no 36,2% 2016. gadā uz 33,5% 2020. gadā.

Nodokļu reformas ietvaros sagatavotie grozījumi *Uzņēmumu ienākuma nodokļa (UIN) likumā* paredz konceptuāli jaunu UIN modeli. Attiecīgi, ka UIN tiek atlikts līdz brīdim, kad peļņa tiek sadalīta, nevis gūta, piemērojot 20% likmi. Izmaiņu veikšana nodokļa regulējumā, paredzot reinvestētās peļņas neaplikšanu ar uzņēmuma ienākuma nodokli, radīs būtiskas izmaiņas uzņēmumu attīstības un kapitalizācijas stiprināšanā, kā arī investīciju piesaistē. Uzņēmumu reinvestētās peļņas atbrīvošana no UIN uzlabotu arī pieejamību banku kredītiem, jo uzņēmumiem zudīs motivācija manipulēt ar peļņas deklarēšanu, lai izvairītos no nodokļu maksāšanas, kā arī stiprinās uzņēmumu pašu kapitāla bāzi. Tas motivētu uzņēmumus darboties legālajā ekonomikā, savukārt bankām tiktu nodrošināta iespēja vairāk kreditēt šos uzņēmumus.

Nodokļu reformas ietvaros ar 2018. gadu ieviestas būtiskas izmaiņas darbaspēka nodokļos, ar kurām tiek veicināta ienākumu nevienlīdzības mazināšana:

- paaugstināta minimālā mēneša darba alga no 380 EUR (2017. gadā) līdz 430 EUR;
- ieviesta progresīva iedzīvotāju ienākuma nodokļa (turpmāk – IIN) sistēma, kur ienākumiem līdz 20 004 EUR gadā IIN likme ir samazināta līdz 20%, ienākumiem no 20 004,01 EUR līdz 55 tūkst. EUR gadā saglabājas likme – 23%, bet ienākumiem virs 55 tūkst. EUR gadā likme ir 31,4%.
- tiek paaugstināts diferencētais neapliekamais minimums – ienākumiem līdz 440 EUR mēnesī – neapliekamais minimums 2018. gadā ir 200 EUR mēnesī (2019. gadā – 230 EUR, 2020. gadā – 250 EUR mēnesī). Savukārt, ienākumiem no 440 EUR līdz 1000 EUR mēnesī (2019. gadā līdz 1100 EUR, 2020. gadā līdz 1200 EUR mēnesī) neapliekamais minimums, kas aprēķināts atbilstoši formulai, pakāpeniski samazinās līdz pie ienākumiem virs 1000 EUR mēnesī (2019. gadā virs 1100 EUR, 2020. gadā virs 1200 EUR mēnesī) tas sasniedz 0 un vairs netiek piemērots. Ar 2018. gadu ir mainīts neapliekamā minimuma piemērošanas modelis, paredzot, ka taksācijas gada laikā maksātājam ik mēnesi tiek piemērots VID prognozētais neapliekamais minimums;
- paaugstināts pensionāra neapliekamais minimums no 235 EUR mēnesī 2017. gadā līdz 250 EUR mēnesī 2018. gadā, pie tam tas ar katru gadu pieaugs, 2019. gadā sasniedzot 270 EUR mēnesī, bet 2020. gadā 300 EUR mēnesī;

¹ Nodokļa slogs jeb ķīlis (*tax wedge*) – raksturo starpību starp darba ņēmēja neto ienākumiem un to, cik šis darbaspēks izmaksā darba devējam. To aprēķina kā darba nodokļu (iedzīvotāju ienākuma nodokļa, darba ņēmēja un darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu) procentuālo attiecību pret darba algu pirms visu nodokļu nomaksas un darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu summu.

- paaugstināts atvieglojums par apgādībā esošu personu (no 175 EUR 2017. gadā) uz 200 EUR 2018. gadā, kas ar katru gadu pieaug, 2019. gadā sasniedzot 230 EUR, bet 2020. gadā 250 EUR mēnesī par apgādībā esošu personu;
- paaugstināta valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu likme par 1 procentpunktu (0,5% darba devējam un 0,5% darba ņēmējam), novirzot šos līdzekļus veselības aprūpes nozares finansēšanai;
- reformēts solidaritātes nodoklis, kas ar 2018. gadu tiek sadalīts pa maksājumiem speciālajā budžetā veselības finansēšanai (1%), nodokļu maksātāja privātajā pensiju kontā (4%), fondētajā pensiju kontā (6%) un valsts pensiju speciālā budžeta ieņēmumos (13,59%), un progresīvā iedzīvotāju ienākuma nodokļa nodrošināšanai (10,5%). 2017. gadā solidaritātes nodoklis tika ieskaitīts tikai valsts pamatbudžetā.
- veikta UIN reforma, nosakot, ka UIN tiek maksāts peļņas sadales brīdī, piemērojot 20% likmi (t.i., izmaksām, kas netiek investētas uzņēmuma attīstībā, t.sk., dividendēm, ar saimniecisko darbību nesaistītajiem izdevumiem, reprezentācijas izmaksām, kas pārsniedz noteikto apmēru, u.c.). 2017.gadā UIN likme bija 15%, ko piemēroja ar nodokli apliekamajam ienākumam.

Lai nodrošinātu reformas pasākumu ieviešanu, vienlaikus tiek īstenoti kompensējošie pasākumi, kuru mērķis ir palielināt nodokļu ieņēmumus, pārvirzot tos no darbaspēka nodokļiem uz citiem nodokļiem, arī kapitāla un īpašuma nodokļiem. Paaugstināts akcīzes nodoklis degvielai, alkoholiskajiem dzērieniem un tabakas izstrādājumiem, nosakot pakāpenisku likmju paaugstināšanas grafiku līdz 2020.gadam. Samazināts mikrouzņēmumu nodokļa (MUN) maksātāju apgrozījuma sliekšnis no 100 tūkst. EUR (2017. gadā) līdz 40 tūkst. EUR, saglabājot vienotu likmi 15% apmērā no mikrouzņēmuma apgrozījuma, kā arī noteikta IIN likme 20% apmērā no mikrouzņēmuma izmaksātām dividendēm. Pārskatīts attaisnoto izdevumu regulējums, paredzot, ka attaisnotie izdevumi par medicīnu un izglītību nedrīkst pārsniegt 50% no taksācijas gada ienākuma, bet ne vairāk kā 600 EUR gadā katram ģimenes loceklim, savukārt attaisnotie izdevumi par veiktajām iemaksām privātajos pensiju fondos un uzkrājošās dzīvības apdrošināšanas prēmiju maksājumiem nedrīkst pārsniegt 10% no taksācijas gada ienākuma, bet ne vairāk kā 4 tūkst. EUR gadā. Paaugstinātas azartspēļu nodokļa likmes ruletes, kāršu un kauliņu spēles galdiem un azartspēļu automātiem. Samazināts reģistrācijas sliekšnis VID pievienotās vērtības nodokļa maksātāju reģistrā no 50 tūkst. EUR (2017. gadā) uz 40 tūkst. EUR, kā arī PVN deklarācijā atšifrējamo darījumu sliekšnis no 1430 EUR (2017. gadā) uz 150 EUR. Paplašināta reversās jeb apgrieztās PVN maksāšanas kārtības piemērošana būvniecības pakalpojumiem un šī kārtība ieviesta būvizstrādājumu piegādēm, sadzīves elektronisko iekārtu un sadzīves elektriskās aparatūras piegādēm, metālizstrādājumu un ar to saistīto pakalpojumu piegādēm, kā arī spēļu konsoļu piegādēm. Vienādotas IIN likmes dažādiem ienākumu veidiem, nosakot tās 20%, 23% un 31,4% apmērā līdzīgi kā algota darba ienākumam:

- 20% IIN likme – ienākumam no kapitāla un kapitāla pieaugumam (2017. gadā IIN likme ienākumam no kapitāla, kas nav kapitāla pieaugums (piemēram, dividendēm, procentu ienākumam) bija 10%, bet ienākumam no kapitāla pieauguma – 15%). Iznēmums ir dividendes (IIN netiek piemērots), ja tās jau ir apliktas ar 20% UIN likmi peļņas sadales brīdī;
- 20/23/31,4% IIN likme – saimnieciskās darbības veicējiem (2017. gadā 23% likme).

Jau iepriekšējos gados, pirms nodokļu reformas ieviešanas, tika veikta virkne nodokļu politikas pasākumu, ar ko nodokļu slogs tika novirzīts uz transportlīdzekļu un vides nodokļiem, kas ir mazāk kaitējošs izaugsmei, vienlaicīgi uzlabojot nodokļu saistību izpildi. No 2017.gada 1.janvāra tika atcelti arī nodokļa atvieglojumi elektroenerģijai, kas iegūta no atjaunojamiem energoresursiem, hidroelektrostacijās un koģenerācijas stacijās, kas atbilst normatīvajos aktos par elektroenerģijas ražošanu koģenerācijas procesā noteiktajiem efektivitātes kritērijiem. Kā arī atcelti nodokļa atbrīvojums elektroenerģijai, ko izmanto elektroenerģijas ražošanai vai siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanai koģenerācijā.

Papildus minētajam, lai uzlabotu nodokļu nomaksu un iekasēšanu, ieviesta virkne ēnu ekonomikas mazināšanas un apkarošanas pasākumu.

Sociālās palīdzības sistēma un pabalstu adekvātums

Turpinās darbs pie sociālās drošības sistēmas pilnveidošanas un sociālās drošības tīklu/pabalstu adekvātuma uzlabošanas:

- 1) 2018.gadā pacelts garantētais minimālā ienākuma līmenis no 49,80 EUR līdz 53 EUR personai mēnesī. Prognozētais garantētā minimālā ienākuma pabalsta saņēmēju skaits 2018.gadā - 25,6 tūkst. personas;
- 2) 2018.gada valsts budžetā tika iekļauti sekojoši pasākumi pensionāru ienākumu palielināšanai un un ģimeņu ar bērniem atbalsta pilnveidošanai:
 - vecuma pensijām ar lielu apdrošināšanas stāžu pensiju indeksācijā tiek piemērota lielāku daļu (līdzšinējo – 50% vietā) no apdrošināšanas iemaksu algu summas reālā pieauguma procentiem. Saņēmēju skaits – 89% no visiem vecuma pensiju saņēmējiem. Kopējais finansējums – 3,2 milj. EUR 2018.gadā, 16,1 milj. EUR 2019.gadā un turpmākajos gados;
 - paaugstināts piemaksas apmērs par vienu apdrošināšanas stāža gadu, kas uzkrāts līdz 1995. gada 31. decembrim, līdz 1,5 EUR (līdzšinējo 1 EUR vietā) cilvēkiem, kuriem līdz 1995. gada beigām bija sasniegts vecuma pensijai nepieciešamais vecums un piešķirta vecuma vai invaliditātes pensija. Paaugstinātās piemaksas saņēmēju skaits – 34% no visiem vecuma un invaliditātes pensiju saņēmējiem. Kopējais finansējums – 13,9 milj. EUR 2018.gadā, 26,5 milj. EUR 2019. un turpmākajos gados; ieviesta piemaksa pie ģimenes valsts pabalsta ģimenēs ar diviem un vairāk bērniem. Piemaksas saņēmēju skaits – gandrīz 90 tūkst. mēnesī. Kopējais finansējums – 22,3 milj. EUR 2018.gadā, 27,1 milj. EUR 2019. un turpmākajos gados;
 - pilnveidoti ģimenes valsts pabalsta saņemšanas nosacījumi. Kopējais finansējums – 5,9 milj. EUR 2018.gadā, 5,4 milj. EUR 2019. un turpmākajos gados;
- 3) 2018.gadā turpinās adoptētāju un ārpusģimenes aprūpes atbalsta sistēmas pilnveidošana, šim mērķim papildus piešķirot 2,9 milj. EUR ik gadu:
 - pabalsts audžuģimenei bērna uzturam līdz bērna septiņu gadu vecuma sasniegšanai palielināts no 95 EUR 2017.gadā līdz 215 EUR 2018.gadā, bet bērnam vecumā no septiņiem līdz 17 (ieskaitot) gadiem – no 114 EUR 2017.gadā līdz 258 EUR 2018.gadā. Atbalsta saņēmēju skaits – vidēji 1 375 bērni mēnesī;
 - atlīdzība audžuģimenei par pienākumu pildīšanu no 2018.gada ir atkarīga no aprūpē esošo bērnu skaita. Par vienu audžuģimenē ievietoto bērnu atlīdzības apmērs mēnesī ir vienāds ar bērna kopšanas pabalsta apmēru personai, kura kopj bērnu vecumā līdz pusotram gadam, jeb 171 EUR. Ja audžuģimenē ievietoti divi bērni, atlīdzības apmērs būs 222,30 EUR, bet ja trīs un vairāk bērnu – 273,60 EUR. Iepriekš atlīdzības apmērs bija 113,83 EUR neatkarīgi no audžuģimenē esošo bērnu skaita. Atlīdzības saņēmēju skaits – vidēji 468 personas mēnesī;
 - paaugstināta adoptētāju un audžuģimeņu sociālā aizsardzība – no 2018.gada tiek veiktas sociālās apdrošināšanas iemaksas (pensiju apdrošināšanai, invaliditātes apdrošināšanai un apdrošināšanai pret bezdarbu) par personām, kuras saņem atlīdzību par audžuģimenes pienākumu pildīšanu un nav sociāli apdrošinātas (vidēji 189 personas mēnesī);
 - palielināta atlīdzība par adoptējamā bērna aprūpi sociāli apdrošinātām personām, kuras aprūpē bērnu līdz 8 gadu vecumam, – atlīdzības apmērs ir 70% no valstī noteiktās vidējās apdrošināšanas iemaksu algas. Pārējiem saņēmējiem atlīdzību maksās esošajā apmērā – 171 EUR. Ja adoptētājs aprūpēs vienlaikus vairākus bērnus, par nākamo piešķirs piemaksu 171 EUR apmērā. Vidējais atlīdzības saņēmēju skaits – 33 personas mēnesī;
- 4) 2018.gada 10.maijā VSS izsludināts *Plāns minimālo ienākumu atbalsta sistēmas pilnveidošanai 2019.-2020.gadam*. Plāns paredz minimālās pensijas palielināšanu, valsts sociālā nodrošināšanas pabalsta palielināšanu, kā arī trūcīgās personas, garantētā minimālā ienākuma līmeņa un maznodrošinātās personas ienākuma līmeņa paaugstināšanu. Plāns ietver arī pasākumu valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta palielināšanai personām ar invaliditāti. Proti, no 2019.gada paredzēts palielināt atbalstu personām ar invaliditāti, kuras saņem valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu vispārējā gadījumā, paaugstinot pabalsta apmēru III invaliditātes grupai līdz 94 EUR (šobrīd 64,03 EUR), I un II invaliditātes grupai - paaugstinot pabalsta aprēķina bāzi līdz 94 EUR,

kā arī gan vispārējā gadījumā, gan gadījumā, kad invaliditāte noteikta kopš bērnības, I invaliditātes grupai paaugstinot piemērojamo koeficientu līdz 1.4. Minētais ienākuma atbalsts skars 31,5 tūkst. personas ar invaliditāti.

Profesionālās izglītības atbilstība darba tirgus prasībām, mazkvalificētu darba ņēmēju un darba meklētāju prasmju pilnveide

Lai paaugstinātu profesionālās izglītības kvalitāti, pievilcību un atbilstību tautsaimniecības vajadzībām, kā arī veicinātu izglītojamo interesi par profesionālo izglītību, tiek turpinātas profesionālās izglītības reformas. Ar ES fondu atbalstu turpinās profesionālās izglītības satura reforma², nodrošinot (1) parēju no priekšmetos balstīta uz mācīšanās rezultātos balstītu profesionālās izglītības mācību saturu, kā arī (2) ieviešot modulāro pieeju profesionālās izglītības programmu īstenošanā.

Ar mērķi izstrādāt mainīgajām darba tirgus prasībām atbilstošu profesionālās izglītības saturu un nodrošināt profesionālās izglītības atbilstību Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūrai kopš 2016.gada nogales tiek īstenots ESF līdzfinansēts projekts “*Nozaru kvalifikācijas sistēmas pilnveide profesionālās izglītības attīstībai un kvalitātes nodrošināšanai*”. Projekta ietvaros ir paredzēta 15 nozaru kvalifikācijas sistēmas pilnveide un aprakstu sagatavošana, 160 profesiju standartu un profesionālās kvalifikācijas prasību izstrāde vai pilnveide (90 līdz 2018.gada beigām), 184 modulāro profesionālās izglītības programmu izstrāde un ieviešana (10 līdz 2018.gada beigām), profesionālās kvalifikācijas eksāmenu satura izstrāde 210 profesionālajām kvalifikācijām, kā arī attiecīgo mācību līdzekļu un metodisko materiālu izstrāde. Kopējais plānotais finansējums ir 12,9 milj. EUR, t.sk. ESF finansējums 11 milj. EUR un valsts budžeta līdzfinansējums – 1,9 milj. EUR.

Vienlaikus uzsākta jau izstrādāto profesionālās izglītības modulāro programmu īstenošana, t.sk. pieaugušo izglītības ietvaros (2017./2018. mācību gadu uzsākta profesionālās izglītības modulāro programmu 39 profesionālās kvalifikācijās īstenošana 24 profesionālās izglītības iestādēs).

2017.gada 22.jūnijā pieņemti *Grozījumi profesionālās izglītības likumā*, nosakot modulārās profesionālās izglītības programmas definīciju un nosakot izglītības veidus, kur var īstenot modulārās profesionālās izglītības programmas, kā arī dokumentus, kas apliecina profesionālo izglītību un profesionālo kvalifikāciju, kas izsniegta pēc modulāro programmu pabeigšanas.

Pēdējos gados veicot būtiskas kvalitatīvas reformas profesionālās izglītības sistēmā, viena no prioritātēm ir darba vidē balstītu mācību (turpmāk – DVB mācību) ieviešana. Nodrošināts atbilstošs tiesiskais ietvars un institucionālo mehānismu darbība DVB mācību koordinēšanai un īstenošanai. Ministru kabinets 2016.gada 15.jūnijā apstiprināja *Kārtību, kādā organizē un īsteno darba vidē balstītas mācības*. Kārtība nosaka DVB mācību īstenošanas nosacījumus, iesaistīto pušu tiesības un pienākumus, koordinējot un veicinot komersantu sadarbību ar izglītības iestādēm un nodrošinot profesionālās izglītības atbilstību aktuālajām darba tirgus prasībām. 2017.gadā apstiprinātas *DVB mācību organizēšanas un īstenošanas vadlīnijas*, kas ietver vienotus pamatprincipus un metodisku atbalstu mācību organizēšanai un īstenošanai.

2017.gada janvārī Latvijas Darba devēju konfederācija uzsāka īstenot ESF projektu “*Palielināt kvalificētu profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu skaitu pēc to dalības darba vidē balstītās mācībās vai mācību praksē uzņēmumā*”, lai palielinātu kvalificētu profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu skaitu pēc to dalības DVB mācībās vai mācību praksē uzņēmumā. Paredzams, ka līdz projekta noslēgumam 2023.gadā, DVB mācībās būs iesaistīti 3 150 audzēkņi un 11 025 audzēkņiem mācību praksēm uzņēmumā. Plānotais kopējais finansējums ir 21,9 milj. EUR, t.sk. ESF finansējums 18,6 milj. EUR un valsts budžeta finansējums 3,3 milj. EUR. Līdz 2018.gada maijam projektā ir iesaistījušies 1400 uzņēmumi, 34 profesionālās izglītības iestādes (valsts un pašvaldību) un 2 916 studenti (641 darba vidē balstītās mācībās un 2275 mācību praksēs).

Lai nodrošinātu speciālistu sagatavošanu atbilstoši darba tirgus prasībām, profesionālajā izglītībā izveidoti patstāvīgi sadarbības mehānismi ar sociālajiem partneriem un nozares organizācijām. Uzņemšana konkrētās profesionālās izglītības programmās noteikta, ņemot vērā vidēja un ilgtermiņa

² 2015.gada novembrī noslēdzās pirmais reformas posms, kas bija vērsts uz sadarbības mehānismu attīstību un metodoloģiju izstrādi, kā arī ekonomikas nozaru vajadzību izpēti. Šajā posmā tika veikti vispusīgi pētījumi par 14 tautsaimniecības nozarēm, izveidotas 12 nozaru ekspertu padomes, izstrādāti vai uzlaboti 61 profesijas standarti un 19 kvalifikācijas prasības (kopā 80), izstrādātas 56 modulārās profesionālās izglītības programmas un kvalifikācijas eksāmenu saturs 32 profesionālajām kvalifikācijām.

darba tirgus prognozes, nozaru ekspertu padomju un konventu viedokli un rekomendācijas jauniešu iesaistei un noturēšanā nozarēm nepieciešamajās profesijās, un saskaņota ar Profesionālās izglītības un nodarbinātības trīspusējās sadarbības apakšpadomi.

Būtiska loma koordinētai izglītības un nodarbinātības politiku īstenošanai un konkurētspējas veicināšanai ir 2016.gadā izveidotajai Nodarbinātības padomei trīs ministru – ekonomikas, izglītības un zinātnes, un labklājības ministru - sastāvā. Padomes mērķis ir saskaņot starpresoru sadarbību nepieciešamo darba tirgus reformu jeb pārkārtojumu plānošanā, izstrādē, ieviešanā un uzraudzībā, lai tādējādi mazinātu disproporcijas Latvijas darba tirgū.

2017.gadā uzsākta ESF projekta “*Nodarbināto personu profesionālās kompetences pilnveide*” īstenošana. Tā ietvaros nodarbinātām personām pēc individuāla iniciatīvas tiek sniegts atbalsts profesionālās kvalifikācijas un kompetences pilnveidei, t.sk. nodrošināti karjeras konsultanta pakalpojumi. Plānots, ka projekts aptvers vairāk nekā 38 tūkst. personu, prioritāri sniedzot atbalstu sociālā riska grupu nodarbinātajiem, tostarp zemas kvalifikācijas darbos nodarbinātajiem, kuri visvairāk pakļauti bezdarba riskam. 2018.gada 1.ceturksnī uzsākts pirmais mācību cikls, kopumā 193 izglītības programmu apgūvē iesaistot 3695 personas. Otrajā pieteikšanās kārtā, kas noslēdzās 2018.gada maijā, saņemti 7565 pieteikumi mācībām 63 izglītības iestādēs visā Latvijā. Pieteikšanās mācībām notika 12 dažādās tautsaimniecības nozarēs. Visvairāk pieteikumu saņemts transporta un loģistikas nozarē (2197), kā arī elektronisko un optisko iekārtu ražošanas, informācijas un komunikācijas tehnoloģiju nozarē (1605). Tāpat kā pirmajā kārtā, arī otrajā kārtā starp izvēlēto mācību programmu veidiem vispopulārākās ir neformālās izglītības programmas, kuru garums nepārsniedz 159 stundas. 2018.gadā plānots organizēt arī trešo uzņemšanas kārtu, nodarbinātajām personām piedāvājot citu starpā apgūt vispārējās prasmes. Projekta kopējais pieejamais finansējums ir 27 milj. EUR, t.sk. ESF finansējums – 23 milj. EUR un valsts budžeta finansējums – 4 milj. EUR.

Aktīvās darba tirgus politikas apmācību pasākumu ietvaros piedāvātās mācību jomas arī tiek noteiktas, balstoties uz darba tirgus pieprasījumu. Nodarbinātības valsts aģentūrā (turpmāk – NVA) reģistrētajiem bezdarbniekiem un darba meklētājiem tiek piedāvātas tās izglītības programmas, kuras atbilst darba tirgus pieprasījumam un piedāvājumam, t.sk. tajās jomās, kur varētu rasties darbinieku trūkums, kā arī atbilstoši īstermiņa un vidējā termiņa nozaru attīstības prognozēm. Lēmumu par piemērotām profesionālās un neformālās izglītības programmām vismaz reizi gadā pieņem Labklājības ministrijas Apmācību komisija, kurā ir pārstāvēti arī sociālie partneri (Latvijas Darba devēju konfederācija, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība). Pirms komisija pieņem lēmumu, NVA un LM analizē statistikas datus (bezdarbnieku skaitu un profilu katrā no profesijām, pieteiktās brīvās darba vietas, darbiekārtosšanās u.c. rādītājus) un īstermiņa darba tirgus prognozes. Papildus apmācību sarakstu noteikšanā iesaistās arī nozaru eksperti, pārstāvji no augstākās izglītības sektora, nozaru asociācijām u.tml.

2017.gadā prasmju pilnveides apmācību pasākumos kopumā bija iesaistīti 52,6 tūkst. bezdarbnieku un darba meklētāju. Prasmju pasākumiem 2017. gadā izlietoti 14,3 milj. EUR, t.sk. ES fondu finansējums – 12,2 milj. EUR un valsts speciālā budžeta finansējums 2,1 milj. EUR. 2018. gadā plānotais finansējums – 13,6 milj. EUR (ES fondu finansējums – 11,6 milj. EUR) un plānotais dalībnieku skaits – 52,6 tūkst.

Prasmju pilnveides veicināšanas nolūkos turpinās NVA un darba devēju sadarbības pilnveide, t.sk., popularizējot darba devēju vidū iespēju apmācīt bezdarbniekus pēc darba devēja pieprasījuma vai iesaistīties pasākumā *Apmācība pie darba devēja*. Papildus, sadarbības ietvaros ar OECD, tiks izvērtēta aktīvo nodarbinātības pasākumu ietekme. Analīzes rezultāti tiks ņemti vērā pasākumu īstenošanas un uzraudzības pilnveidē. Tāpat tiks turpināta atbalsta intensificēšana personām, kurām ir zemākas prasmes un lielāks ilgstošā bezdarba risks, jo īpaši ņemot vērā sabiedrības novecošanās tendences un nepieciešamību darba tirgū būt pēc iespējas ilgāk. Prasmju neatbilstību (*skills mismatches*) mazināšanā nodarbinātības politika koncentrēsies uz izglītības pakalpojumu sniedzēju kvalitātes jautājumiem, nosakot papildus prasības materiāltehniskajai bāzei un vides pieejamībai.

Veselības aprūpes sistēma

Lai uzlabotu veselības aprūpes pakalpojumu efektivitāti, kvalitāti un pieejamību Latvijas iedzīvotājiem, ir uzsākta veselības reformu īstenošana šādos virzienos:

- veselības aprūpes finansēšanas modelis, veselības aprūpes pakalpojumu grozs, tarifi un pakalpojumu pieejamība. Pieņemts *Konceptuālais ziņojums par veselības aprūpes sistēmas reformu*, kurā paredzēts papildus finansējums ambulatoro un stacionāro veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības uzlabošanai, ārstniecības personu darba samaksas palielinājumam, ārstniecības pakalpojumu tarifa elementu palielināšanai, medicīnas izglītības nodrošināšanai, kompensējamo un centralizēti iepērkamo medikamentu apmaksai. Veselības reformas pasākumu īstenošana atkarīga no papildus piešķirtā finansējuma, kurš turpmākajiem gadiem skatāms Ministru kabinetā gadskārtējā valsts budžeta likumprojekta un vidēja termiņa budžeta ietvara sagatavošanas un izskatīšanas procesā atbilstoši valsts budžeta finansiālajām iespējām. Veselības aprūpei 2018.gada valsts budžetā atvēlēts par 194 milj. EUR vairāk nekā iepriekšējā gadā, t.sk. 79,1 milj. EUR reformu veikšanai, kurām piešķirta Eiropas Komisijas atkāpe 0,1% apmērā budžeta deficīta mērķim (2018.gadā kopā 113,4 milj. EUR). No minētajiem 194 milj. EUR 55% tiek novirzīti darba samaksas palielinājumam ārstniecības personām. Vidējā darba samaksa ārstiem un funkcionālajiem speciālistiem tarifā palielināta no 859 EUR līdz 1125 EUR mēnesī (par 31%), ārstniecības un pacientu aprūpes personām un funkcionālo speciālistu asistentiem no 537 EUR līdz 675 EUR mēnesī (par 26%), bet ārstniecības un pacientu aprūpes atbalsta personām – no 400 EUR līdz 450 EUR mēnesī (par 13%). Tāpat 16% no piešķirtajiem 194 milj. EUR tiek novirzīti kompensējamo, tostarp jaunu inovatīvo, zāļu nodrošināšanai jomās, kurās medikamentu klāsts ir visierobežotākais, piemēram, onkoloģijā. Plānots papildus nodrošināt 108,7 tūkst. konsultācijas pie speciālistiem, 207,2 tūkst. ambulatoros izmeklējumus, 35,1 pakalpojumus dienas stacionārā, 33,3 tūkst. cukura diabēta kabineta izmeklējumus, 29,5 tūkst. ambulatorās rehabilitācijas pakalpojumus, 981 endoprotezēšanas operācijas, 7 aknu transplantācijas, 11 diabēta apmācības kabinetu. Tiek arī paplašināta diagnostikas un speciālistu pieejamība pacientiem ar aizdomām par onkoloģisku saslimšanu, tāpat tiek uzlabota ģimenes ārsta pieejamība. Saeimā tika pieņemts lēmums, kas nosaka, ka personām, kuras iemaksas veic vispārējā režīmā, obligāto iemaksu daļa, kas atbilst vienam procentpunktam no obligāto iemaksu likmes, ir paredzēta veselības aprūpes pakalpojumu finansēšanai. Secīgi Saeimā pieņemts *Veselības aprūpes finansēšanas likums*, kurš nosaka veselības aprūpes pakalpojumu finansēšanai paredzēto līdzekļu izlietojumu un sociāli apdrošināto personu tiesības saņemt veselības aprūpes pakalpojumus;
- ārstniecības iestāžu kartējums, infrastruktūras, veselības aprūpes cilvēkresursu attīstības un veselības aprūpes sistēmas pārvaldības jautājumi. Nedefinēts valsts apmaksāto stacionāro veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju sadalījums pa pakalpojumu līmeņiem, steidzamās medicīniskās palīdzības pakalpojumu sniedzēji un iezīmētas stacionāro veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju sadarbības teritorijas, kā arī noteiktas aktivitātes cilvēkresursu piesaistei reģioniem un ārstniecības personu atalgojuma jautājums. Ir uzsākta ES fondu projektu īstenošana, kas paredz veikt investīcijas terciārā un reģionālā līmeņa slimnīcās, kā arī monopofila iestādēs, kas nodrošina rehabilitācijas, dzemdību palīdzības un traumatoloģijas pakalpojumu sniegšanu. 2018.gadā plānots sākt atbalsta pasākumus, lai piesaistītu ārstniecības personas (ārstus un māsas) darbam reģionos ārpus Rīgas, tāpat arī tālākizglītības atbalsta pasākumu ietvaros būs iespējas paaugstināt savu kvalifikāciju un atjaunot ārstniecības personas sertifikātus, tādējādi radot iespējas savā specialitātē nepraktizējošai ārstniecības personai atgriezties darba tirgū;
- E-veselības sistēma, kas ir pieejama iedzīvotājiem, ārstniecības iestādēm un aptiekām kopš 2016.gada septembra. No 2018.gada visiem ārstiem, kā arī ārstu palīgiem gan ambulatorajās, gan stacionārajās ārstniecības iestādēs, gan slimnīcās, kas ir līgumattiecībās ar Nacionālo veselības dienestu, ir pienākums izmantot E-veselības sistēmu, piemēram, darbnespējas lapu un valsts kompensējamo zāļu recepšu izrakstīšanai. E-veselības sistēmā ir pieejami arī elektroniskie nosūtījumi, pārskati par ambulatorā pacienta izmeklēšanu/ārstēšanu, izraksti-epikrīzes, radioloģisko izmeklējumu rezultāti, potēšanas pases, pacientu veselības kopsavilkumi un cita informācija. Izsniegto medicīnisko dokumentu skaits E-veselības sistēmā 2018.gadā strauji pieaudzis. Izmantojot ES fondu finansējumu ir plānota E-veselības sistēmas tālāka attīstīšana;

- ir uzsākta ES fondu finansēto veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumu īstenošana nacionālā un pašvaldību līmenī. Veikti virkne grozījumi normatīvajos aktos, kuru mērķis ir veicināt veselīgus paradumus bērniem un pieaugušajiem, tostarp uzlabot ēdināšanas pakalpojumu kvalitāti izglītības un ārstniecības iestādēs, ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās. Apstiprināti Ministru kabineta noteikumi par maksimāli pieļaujamo transtaukskābju daudzumu pārtikas produktos. Ir pieņemts *Enerģijas dzērienu aprites likums*, kas cita starpā nosaka aizliegumu pārdot enerģijas dzērienu nepilngadīgām personām. Noteikti stingrāki ierobežojumi smēķēšanai paredzēto produktu aprītē. Apstiprināts *HIV infekcijas, seksuālās transmisijas infekciju, B un C hepatīta izplatības ierobežošanas rīcības plāns 2018.–2020. gadam*. Tāpat uzsākts darbs pie politikas plānošanas dokumenta alkoholisko dzērienu patēriņa mazināšanai un alkoholisma ierobežošanai;
- izstrādāta un apstiprināta *Veselības aprūpes sistēmas kvalitātes pilnveidošanas un pacientu drošības koncepcija* un tās ievaros veicamo pasākumu plāns. Pasākumu realizācija sāka 2017. gadā un tam paredzēti ES fondu 2014.–2020. gada plānošanas perioda līdzekļi. Ar mērķi nodrošināt koordināciju un atbalstu nepārtrauktai ārstniecības procesu kvalitātes un pacientu drošības paaugstināšanai, 2017. gada februārī pieņemti grozījumi *Slimību profilakses un kontroles centra nolikumā*, ar kuriem Slimību profilakses un kontroles centram piešķirta jauna funkcija – nodrošināt metodisko atbalstu ārstniecības iestādēm ārstniecības kvalitātes un pacientu drošības jautājumos.

Publiskā sektora efektivitāte, īpaši attiecībā uz pašvaldībām un valsts uzņēmumiem

Lai palielinātu publiskā sektora efektivitāti, jo īpaši, vienkāršojot administratīvās procedūras, 2017. gada 14. novembrī MK apstiprināja *Valsts pārvaldes reformu plānu 2020*, kurš paredz triju gadu laikā sniegt impulsu valsts pārvaldes attīstībai, darba kvalitātes un efektivitātes uzlabošanai ar mērķi veidot efektīvu, atbildīgu un elastīgu valsts pārvaldi. Plānā ietvertie desmit reformu virzieni ir rīki mūsdienīgas valsts pārvaldes izveidei. Plānā ir paredzēts īstenot “nulles birokrātijas” principu – atteikties no nevajadzīgas birokrātijas un virzīties uz mazas un analītiskas valsts pārvaldes modeli. Turpmākā valsts pārvaldes regulējuma politika ir jāizstrādā tāda, kas izskauz liekus procesus un regulējumus, samazina iekšējo un ārējo administratīvo slogu un izmaksas. Reformu plāna īstenošanā īpaša uzmanība tiek pievērsta cilvēkresursu kapacitātes stiprināšanas, administratīvā sloga mazināšanas, atbalsta funkciju centralizēšanas un publisko pakalpojumu attīstības jautājumiem. Cilvēkresursu kapacitātes stiprināšana tiek īstenota gan izmantojot Valsts administrācijas skolas mācības, gan arī īstenojot Augstākā līmeņa vadītāju attīstības programmu. Administratīvā sloga mazināšanas nolūkos tiek īstenota kampaņa *Piespēlē vienreiz, trāpi vienmēr!*, aicinot iedzīvotājus ziņot par gadījumiem, kad publisko pakalpojumu sniegšanas laikā no viņiem tiek pieprasīta informācija, kas jau ir valsts rīcībā. Izveidota Pārmaiņu vadības ekspertu grupa – visas ministrijas ir deleģējušas pārstāvjus, kas nodrošinās kampaņas laikā iesūtīto problēmjautājumu risināšanu. Atrisinot identificētos gadījumus, tiks pārskatīti publisko pakalpojumu sniegšanas procesi, tie kļūs kvalitatīvāki, ekonomēs iedzīvotāju laiku un līdzekļus, attīstīs sistēmisku informācijas apstrādi. Tāpat ir aktualizēts jautājums par mazo iestāžu efektivitāti.

2017. gada decembrī EK Strukturālo reformu atbalsta dienests apstiprināja Valsts kancelejas iesniegto projektu “ExCeL!” (*Excellent for Centenary of Latvia!*). Projekta mērķis ir izveidot trīs starpdisciplināras pārmaiņu vadības laboratorijas administratīvā sloga mazināšanai, stratēģiskai valsts pārvaldes cilvēkresursu vadībai un vienotas valsts pārvaldes reputācijas un tēla izveidei.

2017. gada 28. novembrī Ministru kabinets apstiprināja priekšlikumus iekšējā administratīvā sloga starp iestādēm mazināšanai, kas paredz konkrētus uzdevumus savstarpējo pieprasījumu par finansēm un valsts budžetu, personālvadības un statistiskas datiem vienkāršošanai un informatīvo ziņojumu skaita samazināšanai. Tas atbrīvos resursus iestādēm pamatfunkciju īstenošanai. Tāpat ieviests ‘*konsultē vispirms*’ princips.

Publisko pakalpojumu pilnveide norisinās caur Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (turpmāk – VARAM) īstenojamajām aktivitātēm – e-adrešu ieviešanu, atvērto datu publiskošanas veicināšanu, Valsts un pašvaldību vienoto klientu apkalpošanas centru attīstību Latvijā u. tml. Savukārt atbalsta funkciju kontekstā īpaša uzmanība pievērsta gan autoparku efektivitātes, gan resoru

centralizācijas, gan procesu standartizācijas jautājumiem. Valsts kanceleja turpina īstenot *Augstākā līmeņa vadītāju attīstības programmu*. Tās ietvaros, sadarbībā ar VARAM par 2018.gada tēmu ir izvirzīti "Publiskie pakalpojumi", lai sekmētu publisko pakalpojumu pilnveidi un iestāžu savstarpējo sadarbību pakalpojumu pilnveidē, tādējādi veicinot publiskā sektora efektivitāti. Tāpat 2018.gadā augstākā līmeņa vadītājiem sniegtas plašas mācību iespējas, veicinot līderības prasmes, vienotas izpratnes veidošanu un kopēju sadarbību.

Ministru kabineta komiteja 2018.gada 8.janvārī atbalstīja VARAM izstrādāto likumprojektu *Grozījumi Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā*, kas paredz 29 pašvaldību sadarbības teritoriju izveidi administratīvo teritoriju statusā ar administratīvajiem centriem, tādējādi šīs administratīvās teritorijas tiktu veidotas ap Nacionālā attīstības plānā 2014.-2020.gadam noteiktiem reģionālās un nacionālās nozīmes centriem. Pilnveidota valsts administratīvā iedalījuma jautājums vēl jāizskata Ministru kabineta sēdē, lai tālāk likumprojektu varētu virzīt izskatīšanai Saeimā. Pilnveidots valsts administratīvi teritoriālais iedalījums nostiprinās pašvaldību kapacitāti, un tādējādi radīs labākus priekšnosacījumus tautsaimniecības attīstībai un iedzīvotāju dzīves kvalitātes nodrošināšanai, kā arī veidos platformu efektīvas valsts pārvaldes sistēmas attīstībai. Veidojot pašvaldībām kopīgas iestādes, pastāv iespēja būtiski optimizēt gan pakalpojumu izmaksas, gan to sniegto kvalitāti, tādējādi lietderīgāk izmantojot valsts budžeta līdzekļus, it sevišķi attiecībā uz tādām funkcijām, kuras savulaik tika izpildītas rajonu vai republikas pilsētu mērogos. Nosakot likumā sadarbības teritorijas, tās pēc nepieciešamības varēs integrēt jebkuros tiesību aktos un politikas attīstības plānošanas dokumentos.

2018.gada maijā Pārresoru koordinācijas centrs sadarbībā ar EK Strukturālo reformu atbalsta dienestu un KPMG uzsāka īstenot valsts kapitālsabiedrību pārvaldības stiprināšanas projektu, kur paredzēts, sadarbojoties ar kapitālsabiedrībām, kapitāla daļu turētājiem, izvērtēt un sagatavot priekšlikumus valsts kapitālsabiedrību pārvaldības pilnveidošanai, ņemot vērā labāko starptautisko pieredzi, bet piemērojot to Latvijas situācijai. Projekta norise plānota līdz 2018. gada beigām.

Trauksmes cēlēju aizsardzība

2017.gada 7.martā Ministru kabinetā tika apstiprināts *Trauksmes cēlēju aizsardzības likumprojekts*, un tas tika iesniegts Saeimā. Valsts kanceleja, Valsts administrācijas skola un Saeima 2017.gada 9.oktobrī kopā organizēja starptautisku konferenci par trauksmes celšanu un trauksmes cēlēju aizsardzību. 2017.gada decembrī Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldību lietu komisija izveidoja darba grupu alternatīva likumprojekta izstrādei. Darba grupa izstrādāja alternatīvu likumprojektu *Trauksmes celšanas likums*, kuru Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldības komisija 2018.gada maijā atbalstīja un iesniedza Saeimai izskatīšanai pirmajā lasījumā. Saeima 2018.gada 17.maijā pirmajā lasījumā atbalstīja likumprojektu. Līdz 8.jūnijam tika saņemti vairāki priekšlikumi otrajam lasījumam.

Vienlaikus norit darbs pie Latvijas nacionālās pozīcijas izstrādes par Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas projektu par personu aizsardzību, kas ziņo par Eiropas Savienības tiesību pārkāpumiem.

Interesešu konflikta novēršana

Tiek uzlabota interesešu konflikta novēršanas sistēma, regulāri pilnveidojot likuma *Par interesešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā* (turpmāk – IKNL) normas:

- 2018.gada 16.aprīlī Ministru kabineta komitejā izskatīti grozījumi IKNL, kas paredz būtiski uzlabot ziedojumu pieņemšanas kārtību; noteikt papildu pienākumu informēt publiskas personas institūcijas vadītāju vai KNAB par interesešu konflikta situācijām vai iespējamiem korupcijas, t.sk. ārvalstu amatpersonu kukuļošanas, gadījumiem; paplašināt to personu loku, kuras jānorāda valsts amatpersonas deklarācijā; noteikt Satversmes aizsardzības biroja direktora valsts amatpersonas deklarācijas iesniegšanas kārtību; noteikt terminētus komercdarbības ierobežojumus valsts amatpersonai, kura veikusi izmeklēšanas funkcijas; precizēt valsts amatpersonas pienākumus un rīcību, nosakot papildu gadījumus un paredzot konkrētus termiņus publiskas personas institūcijas vadītāja informēšanai par valsts amatpersonas iespējamo interesešu konfliktu u.c. grozījumus;
- kopš 2017.gada 28.aprīļa Saeimā izskatīšanā atrodas grozījumi IKLN par valsts amatpersonas lēmumu pieņemšanas un ar amatu saistīto darbību veikšanas ierobežojumiem attiecībā uz personu,

ar kuru valsts amatpersona dzīvo kopā un ar kuru tai ir kopīga (nedalīta) saimniecība; tāpat tajos ietverts skaidras naudas uzkrājumu ierobežojums 20 minimālo mēnešalgu apmērā, kā arī paredzēts papildu iesniedzamās deklarācijas veids, kas saturētu informāciju par valsts amatpersonas veiktajiem darījumiem, piemēram, saņemtajiem dāvinājumiem un mantojumu, izsniegtu vai saņemtu aizdevumu, kuru vērtība pārsniedz 20 minimālās mēnešalgas.

Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs par vienu no korupcijas novēršanas politikas prioritātēm ir noteicis pretkorupcijas politikas pārorientāciju no ārējās kontroles, ko realizē kontroles institūcijas, uz institūcijas iekšējo kontroli. 2017.gada 27.oktobrī stājās spēkā Ministru kabineta noteikumi Nr.630 "Par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai publiskas personas institūcijā" (t.sk. pašvaldībās un publiskas personas kapitālsabiedrībās). Nolūkā panākt vienotu izpratni par pamatprasībām iekšējās kontroles sistēmas izveidošanai korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai, Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs izstrādāja *Vadlīnijas par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai publiskas personas institūcijā*. Vadlīniju mērķis ir sniegt ieteikumus, metodisku palīdzību un piemērus institūcijām iekšējās kontroles sistēmas korupcijas riska novēršanai izveidei, pilnveidošanai un uzturēšanai.

Maksātspējas procesu uzraudzība un izvērtēšana

Lai ilgtermiņā attīstītu maksātspējas jomu kopumā, t.sk. maksātspējas procesa administratoru uzraudzību, profesijas uzticamību un profesionalitāti, tiek īstenotas *Maksātspējas politikas attīstības pamatnostādnes 2016.-2020. gadam* un to īstenošanas plāns.

Maksātspējas procesa administratoru atbildības stiprināšanai kopš 2016.gada 1.janvāra ir noteikts, ka maksātspējas procesa administratori ir valsts amatpersonas un viņiem ir pienākums iesniegt valsts amatpersonas deklarācijas, kā arī nekustamā īpašuma izsoles maksātspējas procesa ietvaros norit elektronisko izsoļu vietnē <https://izsoles.ta.gov.lv>.

2017.gada 6.janvārī stājās spēkā grozījumi *Maksātspējas likumā*, kas nosaka maksātspējas procesa administratoru eksaminācijas nodošanu valstij, ievieš disciplināratbildību maksātspējas procesa administratoriem un tiesiskās aizsardzības procesa uzraugošajām personām, kā arī Maksātspējas administrācijas tiesības ierasties maksātspējas procesa administratora un tiesiskās aizsardzības procesa uzraugošās personas prakses vietā un pārbaudīt viņas lietvedībā esošo procesu dokumentus. Tāpat ar minētajiem grozījumiem no 2018.gada 1.jūlija paredzēts pilnveidot uzraudzības sistēmu, ieviešot *Elektronisko maksātspējas uzraudzības sistēmu* kā valsts informācijas sistēmu un publicējot Maksātspējas administrācijas tīmekļvietnē informāciju par maksātspējas procesa administratoriem un tiesiskās aizsardzības procesa uzraugošajām personām, kā arī par procesiem.

Savukārt 2018. gada 31. maijā ir atbalstīti grozījumi *Maksātspējas likumā* un *Civilprocesa likumā*, ar kuriem galvenokārt efektīvizēts strīdu izskatīšana kreditoru prasījumu atzīšanas procesā ne tikai saīsinot izskatīšanas laiku, bet arī nodrošinot to, ka neatzītais kreditors patiešām tiek iesaistīts maksātspējas procesa norisē. Tāpat pieņemtie grozījumi ierobežo iespējami fiktīva kreditora iespējas ietekmēt maksātspējas procesa norisi.

Viens no Maksātspējas politikas attīstības pamatnostādņu 2016.-2020. gadam īstenošanas plāna pasākumiem paredz paaugstināt tiesu un tiesībsargājošo institūciju personāla kompetenci, īstenojot tiesnešu apmācības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 2014.- 2020. gadam pasākumus. Ar ESF atbalstu īstenotā projekta „*Justīcija attīstībai*” ietvaros noteiktas un plānotas apmācības maksātspējas jautājumos, tostarp, ietverot arī aktualitātes pārrobežu maksātspējas kontekstā ar Eiropas tiesību akadēmijas (ERA) starpniecību. Jau šā gada otrajā pusē tiek uzsāktas mācības, kur mērķa grupa tāpat kā nacionālā līmeņa jautājumu apmācībās būs, piemēram, tiesneši, tiesnešu palīgi, advokāti, maksātspējas procesa administratori. Tostarp arī ERA mācībās „*Pārrobežu sadarbība civillietās un komercietās*”, kas notika 2018.gada 5.-6.jūnijā, tika skarti pārrobežu maksātspējas jautājumi

Vērtējot publiskajā telpā izskanējušo kritiku par maksātspējas procesu tiesvedību, kā arī Tieslietu padomes 2018.gada 22.janvāra un 5.februāra sēdē izteiktos viedokļus un ierosinājumus turpmākai rīcībai ar maksātspējas procesu tiesvedību saistīto jautājumu risināšanā un tiesu sistēmas attīstībā

kopumā, Tieslietu padome nolēma atbalstīt grozījumu nepieciešamību *Tiesnešu disciplinārās atbildības likumā*, paredzot Tiesnešu disciplinārkolēģijai tiesības noteikt tiesneša profesionālās darbības ārpuskārtas novērtēšanu.

Ņemot vērā Tieslietu padomes sēdē notikušās diskusijas par tiesnešu profesionālās darbības novērtējumu un pieņemto lēmumu, izstrādātais likumprojekts paredz noteikt iespēju nosūtīt tiesnesi uz profesionālās darbības ārpuskārtas novērtēšanu disciplinārlietas ietvaros, ja, izskatot disciplinārlietu, ir radušās šaubas par tiesneša profesionalitāti. Paredzams, ka 2018.gada jūnijā Saeima likumprojektu apstiprinās galīgajā lasījumā.

Bez tam līdz 2018.gada beigām Starptautiskais Valūtas fonds veic Latvijas maksātspējas tiesiskā regulējuma novērtējumu par maksātspējas procesa administratoru režīmu kopumā, juridiskās personas maksātspējas procesa efektivitāti, kā arī par maksātspējas procesu un maksātspējas procesa administratoru rīcības rezultātīvajiem rādītājiem. Rezultāti tiks ņemti vērā sagatavojot Maksātspējas politikas attīstības pamatnostādņu 2016.-2020. gadam un to īstenošanas plāna starpposma novērtējumu.

Ietekme uz budžetu

Saistībā ar ES Padomes rekomendāciju izpildi ir paredzama ietekme uz budžetu, tomēr precīzu ietekmi nav iespējams aprēķināt. Gadījumā, ja ES Padomes rekomendāciju ieviešanu atbildīgajām institūcijām nebūs iespējams nodrošināt tam piešķirto valsts budžeta līdzekļu ietvaros un būs nepieciešams papildu valsts budžeta finansējums, jautājums skatāms Ministru kabinetā gadskārtējā valsts budžeta projekta sagatavošanas un izskatīšanas procesā atbilstoši valsts budžeta finansiālajām iespējām.

3. Latvijas Republikas pozīcija

Latvija kopumā piekrīt Eiropas Komisijas piedāvātajām ES Padomes rekomendācijām ES dalībvalstīm, tostarp arī Latvijai, tomēr, vienlaikus vēlas norādīt un vērst uzmanību uz nepieciešamību Latvijas fiskālās rekomendācijas otrajā daļā atspoguļot ar 2018.gada 1.janvāri uzsāktos pasākumus zemā atalgojuma saņēmēju nodokļu sloga mazināšanai, kā to paredz ar sociālajiem partneriem diskutētā un apstiprinātā nodokļu sistēmas reforma nākamajam trīs gadu periodam.

ES Padomes rekomendācijas Latvijai kopumā turpina 2017.gadā adresēto rekomendāciju virzienus, kuros Latvija jau ir uzsākusi darbību un gada laikā ir sasniegts zināms progress, kas ir minēts 2018. gada Progresā ziņojumā par Latvijas nacionālās reformu programmas īstenošanu.

ES Padomes rekomendācijas Latvijai ir būtisks elements nacionālo prioritāšu un reformu noteikšanā. Tās arī palīdz veiksmīgāk īstenot Latvijas Nacionālo reformu programmu un Latvijas Stabilitātes programmu. Kopumā valdības plānotie pasākumi ES Padomes rekomendāciju izpildei ir iekļauti valdības rīcības plānā.

Latvijas vispārējā nostāja, kas būtu jāņem vērā, vērtējot ES Padomes rekomendāciju īstenošanu:

- atsevišķu ES Padomes rekomendāciju īstenošana var prasīt ilgāku laika periodu, nekā vienu gadu, ņemot vērā nepieciešamību nodrošināt kvalitatīvas diskusijas par rekomendāciju īstenošanu ar visām iesaistītajām pusēm, t.sk. sociālajiem partneriem. Arī rezultāts pēc to īstenošanas var būt sagaidāms vidējā un ilgtermiņā, nevis uzreiz pēc to īstenošanas;
- nepieciešams nodrošināt atbilstošu līdzsvaru starp ES Padomes rekomendāciju ieviešanas izmaksām un nepieciešamību ievērot budžeta disciplīnu;
- Eiropas Komisijai sadarbībā ar ES dalībvalstīm ir jāturpina darbs pie ES Padomes rekomendāciju izpildes progresā vērtēšanas metodoloģijas uzlabošanas. Nepieciešams nodrošināt skaidrus un vienlīdzīgus principus Eiropas Komisijas vērtējumā par ES dalībvalstīs sasniegto progresu. Vienota izpratne kopumā uzlabotu savstarpējo dialogu un sapratni starp ES dalībvalstīm un Eiropas Komisiju, samazinātu laiku skaidrošanas procesam un ar to saistīto administratīvo slogu.

Īpašas Latvijas Republikas intereses

–

4. Citu ES dalībvalstu viedokļi

2018.gada 31.maija Ekonomikas politikas komitejas (EPC) un Nodarbinātības komitejas (EMCO) un Sociālās aizsardzības komitejas (SPC) apvienotajā sanāksmē notika diskusija par Latvijas rosinātajiem precizējumiem preambulas 9.punktā, kā arī 1.rekomendācijas otrajā daļā (par nodokļu sistēmas reformu). Citas ES dalībvalstis diskusijā par Latvijas ierosinātajiem labojumiem neiesaistījās.

2018.gada 30.maija – 1.jūnija Ekonomikas politikas komitejas (EPC) sanāksmē notika diskusija par Latvijas rosinātajiem precizējumiem preambulas 13. un 14.punktā. Citas ES dalībvalstis diskusijā par Latvijas ierosinātajiem labojumiem neiesaistījās.

2018.gada 1.jūnija EMCO sanāksmē (par izglītību) Latvija priekšlikumus izmaiņām nevirzīja.

2018.gada 31.maija – 1.jūnija Ekonomikas un finanšu komitejas vietnieku (EFC Alternates) sanāksmē notika diskusija par Latvijas rosinātajiem precizējumiem preambulas 15.punktā. Citas ES dalībvalstis diskusijā par Latvijas ierosinātajiem labojumiem neiesaistījās. Vācijas ierosināto labojumu 1.rekomendācijā, kas tika norādīts arī vairāku citu dalībvalstu specifiskajās rekomendācijās, neņēma vērā.

2018.gada 6.jūnija EMCO/ Sociālās aizsardzības komitejas (SPC) apvienotajā sanāksmē notika diskusija par Latvijas rosinātajiem precizējumiem preambulas 10.punktā. Citas ES dalībvalstis diskusijā par Latvijas ierosinātajiem labojumiem neiesaistījās.

2018.gada 7. – 8.jūnija Ekonomikas un finanšu komitejas (EFC) sanāksmē notika diskusija par dalībvalstu specifiskajām rekomendācijām, t.sk. Latvija uzturēja priekšlikumu precizējumiem 1.rekomendācijas otrajā daļā (par nodokļu sistēmas reformu). Citas ES dalībvalstis diskusijā par Latvijas ierosinātajiem labojumiem neiesaistījās.

5. ES institūciju viedokļi

2018.gada 31.maija Ekonomikas politikas komitejas (EPC) un EPSCO komiteju apvienotajā sanāksmē notika diskusija par Latvijas rosinātajiem precizējumiem 1.rekomendācijas otrajā daļā (par nodokļu sistēmas reformu), kā arī preambulas 9.punktā (par nodokļu slogu zemu ienākumu saņēmējiem).

Latvija informēja par apstiprināto nodokļu reformu, tās mērķiem un sasniedzamajiem rezultātiem. Uzskata, ka EK nav pienācīgi novērtējusi nodokļu reformu un sagaidāmo pozitīvo ietekmi. Atzīmēja, ka būtiski norādīt preambulas 9.punktā arī uz pozitīvajiem reformas aspektiem. Aicina iekļaut pašas EK novērtējumu attiecībā uz nodokļu reformas rezultātu par *tax wedge* (nodokļu sloga) līmeni 2020.gadā. Attiecībā uz 1.rekomendācijas otro daļu Latvija vēlas, lai rekomendācijas tekstā būtu norādīts, ka nodokļu sloga samazinājums attiecībā uz zemu ienākumu saņēmējiem jāturpina atbilstoši apstiprinātajai nodokļu reformai.

EK uzskata, ka ieviešot nodokļu reformu joprojām saglabāsies augsts nodokļu slogs cilvēkiem ar zemiem ienākumiem. EK vēlas saglabāt fokusu uz zemu ienākumu saņēmējiem un nodokļu slogu šai sabiedrības grupai. Norāda, ka nodokļu ieņēmumu īpatsvars pret IKP joprojām ir viens no zemākajiem ES, Latvijai jāturpina uzlabot nodokļu administrēšanu, un tas ir labs pamats samazināt nodokļu slogu. EK uzskata, ka rekomendācijas teksts ir sabalansēts un nav maināms. Norāda, ka pašreiz nodokļu slogs zemu ienākumu saņēmējiem ir viens no augstākajiem ES. Lai arī sagaidāms, ka reformu ieviešanas rezultātā situācija uzlabosies, tomēr pilnībā problēma netiks atrisināta. Uzskata, ka nepieciešami papildus pasākumi, kas palīdzēs risināt problēmu kompleksā veidā. EK neatbalstīja nevienu no Latvijas iesniegtajiem priekšlikumiem.

2018.gada 30.maija – 1.jūnija Ekonomikas politikas komitejas (EPC) sanāksmē notika diskusija par Latvijas rosinātajiem precizējumiem preambulas 13. punktā (par valsts pārvaldes reformu plānu) un 14.punktā (par tiesnešu profesionālās darbības novērtēšanu un disciplināro tiesvedību).

EK piekrita Latvijas labojumam preambulas 13.punktā, proti, ka valsts pārvaldes reformu plāns apstiprināts ir 2017.gadā.

Attiecībā uz Latvijas iesniegtajiem precizējumiem preambulas 14.punktā EK norādīja, ka svītrotais teikums skaidro iepriekšējo preambulas teikumu. Saprot Latvijas vēlmi atbildēt uz rekomendācijām,

un, ja ir veikti atbilstoši pasākumi, būtu gatavi mainīt rekomendāciju nākamgad. Bet svītrot teikumu nevēlas. Arī priekšlikumu jaunajam teikumam neatbalsta. Preambulas 14.punkts tika saglabāts bez izmaiņām.

2018.gada 31.maija – 1.jūnija Ekonomikas un finanšu komitejas vietnieku (EFC Alternates) sanāksmē notika diskusija par Latvijas rosinātajiem precizējumiem preambulas 15.punktā. EK nepiekrīt piedāvātajam labojumam termina '*non-resident clients*' vietā lietot '*foreign clients*'. Vienmēr ir izmantots '*non-resident clients*', tas ietver šo klientu raksturojumu. EK nav tik pārliecināti par to, ka ir mazinājies ne-rezidentu bizness un tā riski. Norāda, ka par agru novērtēt sasniegumus. Piemin neseno bankas ABLV gadījumu, no kura nevar secināt, ka šajā jomā būtu jau daudz izdarīts. Neatbalsta Latvijas priekšlikumus izmaiņām.

2018.gada 6.jūnija EMCO/ Sociālās aizsardzības komitejas (SPC) apvienotajā sanāksmē notika diskusija par Latvijas rosinātajiem precizējumiem preambulas 10.punktā. EK nepiekrīta Latvijas viedoklim, ka preambulas tekstam būtu jābūt saskaņotam ar rekomendāciju tekstam un ka preambula kalpo kā pamatojums rekomendācijai. EK uzstāj uz to, ka preambulā informācijai ir jābūt daudz plašāk definētai, jo Latvijā ir arī virkne citu sociālo problēmu kā mājoklis, veselība u.tml., kas arī ir būtiskas sociālās drošības tīkla sastāvdaļas. EK vēlas saglabāt plašāko skatījumu uz sociālo politiku. Tā kā EK neatbalsta Latvijas priekšlikumus izmaiņām, preambulas 10.punkta 1.teikums par sociālās drošības tīklu tiek saglabāts bez izmaiņām.

Tāpat EK nepiekrīta precizēt informāciju par minimālā ienākumu līmeņa reformas ieviešanas progresu. Lai gan EK atzīst, ka Latvija ir sasniegusi pozitīvus rezultātus ģimeņu ar bērnu atbalsta uzlabošanā, kā arī ir tikuši veikti pasākumi pensiju adekvātuma uzlabošanai, tomēr uzskata, ka Latvijas piedāvātais teksta precizējums būtu pārāk pozitīvs vērtējums par reformas īstenošanas gaitu. EK norāda, ka nav risinātas pašas būtiskākās minimālās ienākumu reformas problēmas, proti, GMI līmeņa pacelšana par 3 EUR nav uzskatāma par sasniegumu un reālu atbalstu trūcīgākajiem iedzīvotājiem, tāpat nav veiktas nekādas izmaiņas minimālā pensijas apjoma noteikšanā. Negatīvo nostāju pastiprina arī situācija, ka valdībā joprojām nav ticis apstiprināts darbības plāns minimālā ienākuma līmeņa celšanai. Tā kā EK neatbalsta Latvijas priekšlikumus izmaiņām, preambulas 10.punkta 3.teikums par progresa trūkumu minimālās ienākumu reformas īstenošanā tiek saglabāts bez izmaiņām.

2018.gada 7. – 8.jūnija Ekonomikas un finanšu komitejas (EFC) sanāksmē notika diskusija par dalībvalstu specifiskajām rekomendācijām, t.sk. par Latviju. Latvija turpināja uzturēt sniegto priekšlikumu attiecībā uz 1.rekomendācijas otro daļu un aicināja rekomendācijā atspoguļot, ka ir apstiprināta nodokļu sistēmas reforma (plāns) nākamajam trīs gadu periodam, kas ir saskaņota ar sociālajiem partneriem. Piedāvā tekstu papildināt ar '*continue*' pie reformu veikšanas aicinājuma. EFC sanāksmē Latvijas priekšlikums netika atbalstīts, vienlaikus tika norādīts uz iespēju Latvijai šo priekšlikumu pieteikt ECOFIN.

6. Saskaņošana

Pozīcija saskaņota ar Ārlietu ministriju, Finanšu ministriju, Izglītības un zinātnes ministriju, Labklājības ministriju, Tieslietu ministriju, Veselības ministriju, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju, Valsts kanceleju, Pārresoru koordinācijas centru, Finanšu un kapitāla tirgus komisiju, Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroju un Latvijas Banku.

Atšķirīgie viedokļi

–

7. Saskaņošana ar Saeimas Eiropas lietu komisiju

Plānota 2018.gada 20.jūnijā.

8. Konsultācijas ar biedrībām un nodibinājumiem, pašvaldību un sociālo partneru organizācijām

Pozīcija tiks nosūtīta saskaņošanai Latvijas Darba devēju konfederācijai (LDDK), Latvijas Brīvo arodbiedrību savienībai (LBAS), Latvijas Pašvaldību savienībai (LPS) un Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamerai (LTRK).

Latvijas Republikas nacionālās pozīcijas arhīva numurs
Ārlietu ministrijā

Ministru prezidenta biedrs,
ekonomikas ministrs

A.Ašeradens

Vīza: Valsts sekretārs

Ē.Eglītis

Agnese Rožkalne, 67013117
agnese.rozkalne@em.gov.lv